

Nieuw, laagdrempelig certificeringsschema moet klant meer zekerheid geven over met name herkomst

Naktuinbouw introduceert in samenwerking met het bedrijfsleven Select Plant Laan- & Sierbomen

In Europa bestaat een systeem waarbij de overheid verplicht is boomkwekerijgewassen enerzijds te controleren op Q-organismen en anderzijds op kwaliteitsziekten en soortechtheid. De basiskeuring vormt de basis voor het vernieuwde Naktuinbouw Select Plant-systeem, waarmee de afnemer meer zekerheid krijgt over herkomst, soortechtheid en raszuiverheid.

Auteur: Hein van Iersel

Helemaal nieuw is het bovenstaande niet. Naktuinbouw werkte een jaar samen met een werkgroep (laanboomkwekers, spilkwekers, bos- en haagplantsoenkwekers, handelaren en eindafnemers) om dit programma op te zetten. Het nieuwe Naktuinbouw Select Plant-programma is feitelijk de opvolger van het oude Certificeringsreglement Laan- & Sierbomen dat nog ruim uit de vorige eeuw stamt. Dit reglement is nog opgezet in een tijd dat de NAKB-vermeerderingstuinen de enige toegelaten bron voor ent- en oculeerhout vormden. Bram Versprille van de, inmiddels verzelfstandigde, Vermeerderingstuinen Nederland Zeewolde meldt over dit oude systeem in een artikel in *Boom in Business* nummer 4 van 2012 dat de boomkwekers de NAKB verweten dat zij hun vanuit een ivoren toren zaken probeerden op te dringen. Dit systeem werd door boomkwekers als te bureaucratisch gezien. Toen in 1992 de verplichting op de helling ging om ent- en oculeerhout bij de Vermeerderingstuinen te bestellen, gingen boomkwekers vanwege het gemak en

de lagere kosten er dan ook snel toe over om eigen ent- en oculeerhout te verzamelen. Maar, zoals vaak, inmiddels lijkt ook hier de wal het schip gekeerd te hebben en is door de enorme aandacht van de laatste jaren voor herkomst, soortechtheid en gebruik van onderstammen een duidelijke behoefte gegroeid aan een modern en bedrijfsvriendelijk certificeringsschema dat veel meer uitgaat van zelfwerkzaamheid, maar de klant wel zekerheid geeft over een aantal belangrijke zaken. De laatste jaren is de sector natuurlijk geconfronteerd met stevige problemen ten gevolge van slechte controle op herkomst. Bekend is natuurlijk uitgestelde onverenigbaarheid, maar ook het oprukken van de nieuwe essentaksterfte en twijfels aan soortechtheid en raszuiverheid zorgen ervoor dat herkomst nog belangrijker wordt dan dat het in het verleden al was. Het tweede probleem van het oude Certificeringsreglement Laan- & Sierbomen is dat het heel erg veel in één systeem wilde vangen, ook zaken waar kweker en afnemer gemakkelijk zelf uit konden komen. In het oude reglement

stonden bijvoorbeeld ook normen voor opsnoeihoogten en kluitmaten, zaken die voor iedere afnemer heel makkelijk zelf te controleren zijn. Ik praat met keurmeester Ad Sonnemans van Naktuinbouw over het verschil tussen het oude Certificeringsreglement Laan- & Sierbomen en het nieuwe Naktuinbouw Select Plant Laan- & Sierbomen. Volgens Sonnemans is er door de problemen met onder andere uitgestelde onverenigbaarheid, verkeerde herkomstbronnen en soortechtheid en raszuiverheid nu weer vernieuwde aandacht voor gecertificeerde laanbomen, zeker nu je ziet dat de markt en met name de eindgebruikers er steeds meer naar gaan vragen.

Naktuinbouw Select Plant

Het nieuwe Select Plant-certificeringsschema wordt met ingang van het nieuwe keuringsseizoen 2013 geïntroduceerd, maar nu al zijn er spilkwekers die op de invoering vooruitlopen. Sonnemans geeft een voorbeeld: 'Het is voor een keurmeester onmogelijk om het verschil te zien tussen *Quercus robur Fastigiata* "Koster" en

bijvoorbeeld *Quercus robur Fastigiata* "Zeeland". Als je als kweker *Quercus robur Fastigiata* 'Koster' wilt kweken, zul je eerst gecertificeerd enthout van een erkende herkomstbron, bijvoorbeeld de Vermeerderingstuinen, moeten kopen om een eigen moerhoek in te richten. Het blijft overigens ook in de toekomst mogelijk om bij de Vermeerderingstuinen materiaal in te kopen. De essentie van het nieuwe Naktuinbouw Select Plant-systeem is dat een kweker op papier en in het veld moet kunnen bewijzen dat hij zijn zaken goed voor elkaar heeft. Terugkomend op de zuileik *Quercus robur Fastigiata* 'Koster': heeft een kweker bijvoorbeeld plantmateriaal aangekocht onder Naktuinbouw Select Plant voor vierhonderd planten, dan kan hij natuurlijk geen vijfhonderd planten onder Select Plant-certificering verkopen. Diezelfde kweker moet in de kwekerij, maar ook tijdens het transport en op de kuilhoek de planten altijd precies terug kunnen vinden. Sonnemans en zijn collega's gaan daar ook specifiek op controleren. Het is overigens zo dat de ondernemer zelf de certificeringskeuring kan uitvoeren als het personeel daartoe gekwalificeerd is. Inspecties op quarantaineziekten worden altijd door Naktuinbouw uitgevoerd. Bedrijven die kiezen voor het zelf uitvoeren, worden hierop gecontroleerd. Tijdens de groeiperiode wordt steekproefsgewijs een keuring uitgevoerd door een Naktuinbouw-keurmeester ter controle op de eigen keuringsresultaten van het bedrijf. Volgens Sonnemans zal daar niet veel gebruik van gemaakt worden. Op dit moment zijn er enkele kwekers die dit gaan doen. Onderdeel van het programma is de mogelijkheid

voor kwekers om de onder Naktuinbouw Select Plant gekweekte planten te voorzien van een eigen label met het Naktuinbouw Select Plant-logo. Kwekers moeten deelnemer zijn en hier overigens wel toestemming voor vragen en moeten tekenen voor bepaalde gebruiksvoorwaarden. Een kweker kan zelf bepalen welk deel van zijn productie hij onder Naktuinbouw Select Plant wil brengen. Het kan op bedrijfsniveau, maar ook op partijniveau. Het kan dus zo zijn dat een kwekerij van een bepaalde soort zowel Naktuinbouw Select Plant-gecertificeerde planten aanbiedt, als niet-gecertificeerde planten. Dit vereist een goede registratie in het kwekerijboek, aankoopbewijzen, certificaten en labeling op het perceel waarbij het voor Naktuinbouw absoluut duidelijk moet zijn welke partij voor Naktuinbouw Select Plant wordt opgegeven. Sonnemans: 'Kwekers moeten zich realiseren dat ze voor aanvang van het keuringsseizoen aan moeten geven of ze deelnemer van Naktuinbouw Select Plant willen worden en voor welke planten. Certificering achteraf is niet mogelijk. Je kunt in de herfst of winter geen planten meer onder de certificering brengen omdat een keurmeester op dat moment niet meer kan controleren of het werkelijk om die soort/cultivar gaat.'

Naktuinbouw Elite

Naktuinbouw Select Plant is een zogenaamd kwaliteit-plus-systeem waar kwekers zich vrijwillig voor in kunnen schrijven, en controleert slechts op een beperkt aantal eigenschappen die zijn vastgelegd in het reglement. Naast Naktuinbouw Select Plant heeft Naktuinbouw ook samen met

het bedrijfsleven het zogenaamde Naktuinbouw Elite-certificeringsschema ontwikkeld. Dit schema gaat uit van een complete controle van de gekweekte planten op alle inwendige en uitwendige kenmerken. Uniek voor dit programma is dat alleen met een zogenaamde piramidevermeerdering wordt gewerkt. Naktuinbouw levert onder meer op verzoek van de softfruit-plantensector vanuit het Naktuinbouw Toetscentrum virusvrije planten die door de plantenkwekers in vermeerderingsstappen vermeerderd kunnen worden en dan beschikbaar komen voor de professionele aardbei- en softfruit-kwekers. Naktuinbouw Elite is niet echt relevant voor boomkwekers, maar is wel belangrijk voor kwekers van framboos, braam en aardbeien.

Hosta

Naktuinbouw Select Plant draait eigenlijk al langer in de boomkwekerijsector, maar alleen in een apart programma voor hostakwekers. Op dit moment zijn er meer dan dertig kwekers die hun hosta's onder Naktuinbouw Select Plant aanleveren. Doel van dit programma is controle op het HVX-virus (hostavirus X) voor export naar Amerika.

Markt

Een van de uitdagingen van Naktuinbouw is het bekendmaken van Naktuinbouw Select Plant Laan- & Sierbomen bij de afnemer; dit ondanks het feit dat er een vertegenwoordiging van de afnemers in de werkgroep zat. Sonnemans begrijpt dat wel: 'Mensen denken heel snel "Naktuinbouw keurt, dus het zit goed", maar beseffen niet dat er een enorm verschil is tussen de verplichte basiskeuring en een vrijwillige certificering als Naktuinbouw Select Plant Laan- & Sierbomen waarbij de kweker moet bewijzen dat een bepaalde plant de juiste herkomst of kwaliteit heeft.'

Ad Sonnemans

Select Plant
naktuinbouw